

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-238-8-29>

**CHARACTERISTICS OF LOCAL ANNUALS
OF GALICIAN AND LYUBYN CARP AS A COMPONENT
OF SYNTHETIC SELECTION**

**ХАРАКТЕРИСТИКА ПОМІСНИХ ОДНОРІЧОК
ГАЛИЦЬКИХ ТА ЛЮБІНСЬКИХ КОРОПІВ
ЯК СКЛАДОВОЇ СИНТЕТИЧНОЇ СЕЛЕКЦІЇ**

Kurinenko G. A.

*Candidate of Agricultural Sciences,
Head of the Fish Selection Department
Institute of Fisheries of the National
Academy of Agrarian Sciences
of Ukraine*

Куріненко Г. А.

*кандидат сільськогосподарських
наук,
завідувач відділу селекції риб
Інститут рибного господарства
Національної академії аграрних наук
України*

Syrovatka D. A.

*Candidate of Agricultural Sciences,
Senior Researcher at the Fish Breeding
Department
Institute of Fisheries of the National
Academy of Agrarian Sciences
of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Сироватка Д. А.

*кандидат сільськогосподарських
наук,
старший науковий співробітник
відділу селекції риб
Інститут рибного господарства
Національної академії аграрних наук
України
м. Київ, Україна*

У XIV сторіччі у Галичині (Західна Україна) був виведений дзеркальний короп, який одержав назву галицького. Літературні джерела засвідчують, що ще у 1960-х рр. в аквакультурі України дзеркального галицького коропа використовували як аборигенний тип з покращеними рибогосподарськими показниками для виведення українських породних типів коропа. Однак, через недостатню рибницьку культуру розведення, галицький короп залишився на території України лише в кількох ставових господарствах Прикарпаття [1, с. 40, 2, с. 23].

Галицький зональний масив коропа виведено методом відтворного схрещування місцевих безпорідних галицьких коропів та галиційських коропів завезених з Польщі в 90-х роках минулого століття. Коропи аборигенного галицького масиву були застосовані в селекції українських порід коропа, від яких у подальшому виділились інші структурні

типи українських порід [3, с. 52]. Вони представлені однією рамчастою формою. Завдяки своєму масиву та враховуючи історію створення, він є ядром українських порід. Галицький рамчастий коропа є найбільш продуктивним і витривалим серед усіх малолускатих форм. Особливістю його екстер'єру є вкорочене тіло та високоспинність. За сприятливих умов утримання ремонтного молодняка індекс високоспинності становить вище 2 одиниць. Даний тип коропа належить до відгодівельного типу з високою оплатою корму [1, с. 41].

Разом з тим цінність галицького коропа полягає не лише в їх високій продуктивності, а й у високій племінній цінності, тобто передачі властивостей і ознак батьків нащадкам. Водночас коропа даного масиву відрізняються підвищеною пластичністю, що виражається у швидкій пристосовуваності до нових умов. Тому важливим значенням є відродження в Україні цінних аборигенних масивів коропа, до яких належить галицький коропа.

В 2021 році, в результаті виконаних робіт, а також враховуючи багаторічний досвід щодо вирощування галицьких коропів, їх рибицько-біологічні показники, щодо відповідності їх нормативно-технологічним вимогам, а також широке розповсюдження в рибних господарствах західної України, даних коропів представлено відповідним органам для розгляду та затвердження як внутрішньопорідний типі Української рамчастої породи коропа.

Любінський внутрішньопорідний тип коропа створено у 60–90-х роках минулого століття, він представлений лускатою та рамчастою формами. Селекція здійснювалася у Львівському відділенні Інституту рибного господарства Української академії аграрних наук розпочинаючи з 1963 року, шляхом складного відтворювального схрещування плідників городоцького племстада несвіцького зонального типу з коропами ропшинської порідної групи. Збагачена спадковість коропів любінського внутрішньопорідного типу забезпечує їм підвищені холодо- і зимостійкість, плодючість, темп росту, життєздатність, загальну рибопродуктивність у вирощуванні рибопосадкового матеріалу та товарної риби [4, с. 85, 5, с. 127]. Ареал любінських коропів включає дослідне господарство «Великий Любін», ВАТ «Львівський рибокомбінат» та «Тернопільський рибокомбінат».

Дослідження проводилися в ставових умовах ФСГ «Джерела», Львівської області. Об'єктом досліджень були цьоголітки помісних та чистих ліній галицьких рамчастих (ГРК) та любінських рамчастих (ЛРК) коропів. Для досліджень було сформовано 4 дослідні групи, 2 помісних реципрокних схрещування – ♀ЛРК х ♂ГРК, ♀ГРК х ♂ЛРК

та 2 схрещування чистих ліній – ♀ГРК х ♂ГРК, ♀ЛРК х ♂ЛРК. Основною метою роботи було визначення способів ефективного поєднання структурних одиниць українських порід коропа для створення нових високопродуктивних масивів коропа методом синтетичної селекції та отримання нових перспективних ліній для промислового вирощування.

З метою проведення досліджень були відібрані самиці галицького та любінського коропа віком 8 років та самці віком 7 років. Середня маса галицьких самиць складала – $8,60 \pm 0,60$ кг, любінських – $8,10 \pm 0,90$ кг, самців відповідно – $7,50 \pm 1,10$ кг та $7,85 \pm 0,05$ кг.

За проведення схрещувань помісних та чистих ліній максимального показнику запліднюваності ікри було досягнуто в чистій лінії любінського коропа, проте решта дослідних груп мала високі показники в межах 75–86 %. Натомість, не зважаючи на найнижчий показник запліднюваності ікри – 75 %, помісь галицької самиці та любінського самця мала максимальний показник – 312 тис. за виходом з інкубації, за 3-денними личинками. Найнижчим значенням даного показнику – 184 тис., характеризувалися любінські самиці, використані в схрещуванні з галицьким самцем. В схрещуваннях чистих ліній даний показник становив 253 тис. личинок – в любінських самиць, та 296 тис. личинок – галицьких.

Зариблення вирощувальних ставів проводилося з розрахунку 10 тис. екз./га. Динаміка росту цьоголіток мала поступовий накопичувальний характер в продовж вегетаційного сезону, з піком росту в 2–3 декаді липня. Максимальним показником індивідуальної маси тіла – $157,5 \pm 8,34$ г, характеризувалися помісні цьоголітки отримані від схрещування ♀ГРК та ♂ЛРК. Реципрокна помісь ♀ЛРК та ♂ГРК мала показник нижчий на 19,6 %, та складала 126,7 г. Цьоголітки чистих ліній мали нижчі значення та складала $117,3 \pm 5,93$ г – любінської лінії, та $122,4 \pm 6,31$ г – галицької лінії. Таким чином помісні цьоголітки, за рахунок явища гетерозису, переважали цьоголіток чистих ліній (за материнською лінією) на 7,4 % любінських та 22,3 % галицьких.

За кількісним виходом перевагу мали помісні цьоголітки від схрещування ♀ЛРК та ♂ГРК, відповідно максимальне значення становило 83,0 %. Показник на 1,7 % нижче був зафіксований у цьоголіток чистої галицької лінії, на 4,0 % у цьоголіток отриманих від схрещування ♀ГРК та ♂ЛРК. Мінімальним значенням 41,6 % характеризувалися цьоголітки чистої лінії любінського коропа. Низький показник виживаності в даній дослідній групі, що був нижче

нормативних значень, можна пояснити, враженістю личинок сапролегніозом під час зариблення вирощувальних ставів. У відповідності до показників індивідуальної маси тіла, аналогічні значення зафіксовано за показником рибпродуктивності, що перебувала в межах від 488,3 кг/га до 1244,9 кг/га.

За період зимівлі максимальним показником виживаності характеризувалися реципрокні помісі отримані від схрещування ♀ЛРК х ♂ГРК та ♀ГРК х ♂ЛРК, показник яких відповідно становив 85,8 % та 87 %. Чисті лінії за даним показником поступалися, відповідно виживаність одnorічок галицької лінії становила 81,4 %, любінської – 82,0 %. Натомість чисті лінії переважали за показником втрати маси, який був в межах 9,6–9,8 %, тоді як реципрокці помісі за період зимівлі втрачали 10,2 % – ♀ЛРК х ♂ГРК та 11,3 % – ♀ГРК х ♂ЛРК.

Отже, отримані результати досліджень на першому році вирощування помісних одnorічок галицького та любінського коропа, засвідчують високі рибницькі показники, та дають можливість рекомендувати дані помісі як нові перспективні лінії для промислового вирощування в зоні Полісся України.

Література:

1. Грициняк І.І., Куріненко Г.А., Гурбик В.В. Аборигенні типи коропа в аквакультурі України. *Гідробіологічний журнал*. 2021. № 5. С. 38–47
2. Олексієнко О. О., Грициняк І. І. Внутрішньопорідна структура українських коропів. *Рибогосподарська наука України*. 2007. № 1. С. 21–27.
3. Гринжєвський М. В., Шерман І. М., Грициняк І. І. та ін. Організація селекційно-плеємінної роботи в рибництві. Київ : Рибка мoya, 2006. 352 с.
4. Томіленко В. Г., Бєх В. В., Олексієнко О. О., Павліщенко В. М. Структуризація українських порід коропа. *Рибогосподарська наука України*. 2012. № 2. С. 83–87.
5. Томіленко В. Г., Грициняк І. І., Тучапський Я. В. Рибогосподарська оцінка коропів любінського внутрішньопорідного типу української лускатої та рамчастої порід на першому та другому році життя. *Рибне господарство*. 1999. Вип. 49–50. С. 125–129.